

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

82. An Cardinales percutientes se ipsos incurrant in censuram Bullae
Coenae? Idem dicendum est de Clericis percutientibus se ipsos quoad
censuram cap. si quis, &c. Ex p. 5. tr. 2. res. 84.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76442](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76442)

S.R.E. Cardinalium, &c. Ref. LXXXI. &c. 405

positum influxum importare videntur, tum quia verlamur in materia pœnali, & odiosa, in qua stri- & è interpretatio faciendâ est, tum quia dum Sum. Pontif. vinculo excommunicationis ligare intendit non impediens, solet eos exprimere, vt in *cap. quanta, de sent. excom.*

2. Verùm omnino contrariam sententiam tenendam esse puto, quam tuetur Alterius de *conf. tom. 1. lib. 5. disp. 12. cap. 6. col. 10.* Duardus *lib. 2. can. 11. q. 19. num. 1.* & Vgolinus *part. 2. cap. 11. ver. vel fauorem, num. 3.* & ratio est, quia facere proculdubio dicitur, quod vt dicti Canonis expressè prohibetur, quod verè percutienti faueat. Probatur ex text. in *cap. quanta, de sent. excommunic.* vbi habetur quod hi delinquentibus fauere dicuntur, qui, cum possint, manifesto facinori desinunt obuiare: si ergo fauere illi dicuntur, qui cum possint manifesto facinori non obuiant, idem proculdubio dicendum est de non prohibente percuti Cardinalem, aut alium Antistitem cum possit, atque aded in supradictam excommunicationem incidat. Ampliatur hæc conclusio, vt non solum locum sibi vindicet in iudiciis ac Potestatibus, qui ad id ex officio tenentur, sed etiam in iis, qui iurisdictionem non habent: nam si possint prohibere ne Antistites offendantur, & non prohibent, prædictam excommunicationem contrahunt, eo quod text. in *cap. quanta*, generaliter loquitur, vt benè declarat Vgolinus *loc. cit.* vbi etiam *num. 4. 5. & 6.* hoc idem dicendum esse ait, si quis sine suæ vitæ periculo clamando poterat huiusmodi Prælati opem ferre, & non clamauit: aut pecunia eos redimere, & non redemit, quia tunc in excommunicationem incidet, per ea, quæ docet Socinus in *cap. ad audientiam, num. 35. 9. 98. de homici. dio.*

RESOL. LXXXI.

An si quis tantum sciens aliquos contra Cardinalem conspirasse, & illos non denunciaret, & patefaciat, incidat in excommunicationem?
Et an illos teneatur reuelare, etiam si per fraternam correctionem speratur emendatio? Ex part. 5. tract. 2. Ref. 89.

§. 1. **Q**uicquid sit de censura Bullæ Cœnæ, certum est, vt notat Peregrinus de *immun. cap. 1. num. 4.* & alij, incidere in excommunicationem latam à Pio V. 14. Kal. Ianuar. anno 1569. occasione mortis attentatæ contra S. Carolū Borromæū, in qua Bulla præscribitur, vt quisquis quouis modo cognouerit, siue ex litteris, scripturis, cœtu, conatu, concursu, insidiisque, aliisque signis, & indiciis qualemcumque scientiam habuerit, vel etiam coniecerit, vel intellexerit quempiam auctorum, administratorum, vel consociorum coniurationis, seu conspirationis, aut commissi, committendæ criminis in personam Cardinalis, teneatur quamprimum id Romano Pontifici, si in Curia fuerit, sin autem, Ordinario loci, vel si Cardinalis ipse Ordinarius extiterit, propinquiori Episcopo, & si crimen nondum commissum fuerit, etiam ipsi Cardinali quanto citius reuelare, & quicumque etiam non subditus, & omnino extraneus hac in re defecerit, cuiuscumque dignitatis fuerit, excommunicationis laqueo innodatus remaneat, pariterque maiestatis reus infamiam, & omnes pœnas in *cap. felicitis, de pœnis in 6.* inflictas eo ipso incurrat. De supradictis verò pœnis, & de tota materia huius Bullæ, vide Scortiam in *Constit. Pontif. epi. 109. de herem. 297.*

2. Sed difficultas est, an in tali casu sit adhuc reus

reuelandus, si speretur per correctionem fraternam eius emendatio, & periculum non sit in mora? Negatiuam sententiam docet Duardus in *Bullæ Cœnæ, lib. 2. can. 11. q. 19. num. 1.* vbi sic ait. Benè verum est quod si quis sciat aliquem parare insidias huiusmodi Prælati, & probabiliter credat per secretam admonitionem illum recessurum à tali facinore, tunc debet præmittere secretam correctionem, cum hæc iure diuino præcipiatur, vt in *cap. si peccauerint, 2. q. 1. & cap. nouit, de indic. quod verum puto nisi ex dilatione denunciationis talis criminis immineret periculum multitudini, quia tunc sine dilatione faciendâ est denunciatio, quia bonum commune id postulat, & qui sic occultè peccat, non solum in te peccat, sed etiam in alios, iuxta ea, quæ docet D. Thom. 2. 2. q. 33. art. 7. in corp. dum inquit, quod si aliquis occultè tractet, quomodo ciuitas tradatur hostibus, vel si hæreticus priuatim homines à fide auerrat, oportet statim procedere ad denunciationem, vt huiusmodi nocentium impediatur nisi fortè aliquis existimaret, quod statim per secretam admonitionem posset huiusmodi mala impedire; ex quibus patet satis rigorosam esse Alterij sententiam, dicentis quod si sciat contra Cardinalem, vel alios Prælatos hic recensitos per aliquem machinari malum, quamuis eum mouerit, & speret emendationem, tamen à reuelatione desistere non debet. Ita Duardus.*

3. Verùm sententiam affirmatiuam Alterij, quam docet *tom. 1. de cens. lib. 5. disp. 12. cap. 6. col. 20. fol. 629.* tenet etiam nouissimè Martinus Bonacina in *Bullæ Cœnæ disp. 1. q. 12. punct. 3. num. 15.* quia quoties denunciatio, vel accusatio præcipitur in pœnam delinquentis, & ob commune bonum faciendâ est, siue delinquens priuata correctione emendetur, siue non. In hac autem constit. Pij V. præscripta videtur reuelatio in pœnam delinquentis, & ob commune bonum, quod offensione Cardinalium violatur, vt colligitur ex verbis constit. quibus præcipiuntur delinquentes reuelari non solum ante patratum crimen, sed etiam crimine perpetrato: ergo, &c. ex quibus à fortiori, amice Lector, hic aduerte, quàm verè ego in 4. p. tract. 5. ref. 24. docui, in delictis pertinentibus ad nostrum Tribunal S. Officij esse reos denunciandos, etiam si de illis speretur per correctionem emendatio, nam talis denunciatio præcipitur in eorum pœnam, & ob publicum Reipublicæ bonum. Non nego igitur supradictis minimè adhibendam esse correctionem, si speretur; id quod constanter nego, est vt non sint post correctionem Tribunali denunciandi. Vide incipsum, vbi supra.

RESOL. LXXXII.

An Cardinales percipientes se ipsos incurrant in censuram Bullæ Cœnæ?
Idem dicendum est de clericis percipientibus se ipsos quoad censuram cap. Si quis, &c. Ex part. 5. tract. 2. Ref. 84.

§. 1. **A**ffirmatiuam sententiam tenet Duardus in *Bull. Cœn. lib. 2. cap. 11. q. 22. num. 2.* & Vgolinus in *Bull. Cœn. cap. 11. §. 1. num. 2.* ex Tabiena *ver. excommunicatio 1. cap. 1. num. 32.* & ratio est, quia Clericus seipsum percipiens incidit in excommunicationem latam in *cap. si quis suadente diabolo 17. q. 4.* ergo nequè Cardinalis immunis erit ab hac excommunicatione Bullæ, si seipsum percipiat. Deinde hæc Bulla lata est in fauorem status Cardinalium. Ergo non potest Cardinalis cedere priuilegio huius Bullæ, quia est priuilegiū concessū dignitati, & nõ personæ.

2. Verùm

Sup. hoc in Ref. not. seq.

Quæ tunc inueniuntur in tom. 5. ff. 9. Ref. 4. & in aliis eius primæ not.

2. Verum ego probabiliter contra Duardum contrariam sententiam docui in 3. part. tract. 5. resol. 81. & docet Bonacina in Bulla Cens. disp. 1. quast. 12. Quæ hic reperitur in tom. 6. tra. 2. punct. 3. num. 3. & ratio est, quia volenti, & consentienti, non fit iniuria, ex l. nemo praesumitur ff. de reg. iur. Deinde quod fauore alicuius inductum est, non debet in ipsius damnum retorqueri, ex l. nulla iuris ratio, ff. de legibus, & tandem, quia plures ex actionibus prohibitis in Bulla, & similiter in cap. felicitis, & in Clem. si quis suadente, nullo modo aptari possunt personæ iniuriæ patienti, sed necessariò requirunt causam efficientem extrinsecam, vt capere, carcerare, detinere, hostiliter insequi, à Diocæsis & terris eiicere. Nemo enim se ipsù eiicit, vel insequitur, &c. ergo eodẽ modo accipiendæ sunt aliæ actiones, vt scilicet, intelligantur sub excommunicatione prohibita, quatenus ab aliis inferuntur aduersus dictas personas Ecclesiasticas. Item si Cardinalis se ipsum percutiens incideret in hanc excommunicationem Bullæ; ergo idem dicendum esset in Canone 9. de his qui veniunt ad Sedem Apostolicam, & in 10. de peregrinis ad Urbem accedentibus, si quis eorum in se ipsum manus inferret contra dispositionem Bullæ. Est enim eadem & par ratio, & tamen nemo id affirmat. Adde quod ego ipse satis etiam probabiliter vbi supra finnaui, Clericum percutientem se ipsum non incurrere excommunicationem cap si quis suadente, & ita hanc sententiam loquens in specie de Cardinalibus se ipsos percutientibus, docet etiam esse probabilem Alterius de censuris, tom. 1. lib. 5. disput. 12. cap. 3. dub. 2.

Vbi supra in Ref. not. præterea à principio, & in alia eius primæ annot.

RESOL. LXXXIII.

An offendentes Clericos familiares Cardinalium eorum intuitu incidant in excommunicationem Bullæ Censæ? Ex part. 5. tract. 2. Ref. 83.

§. 1. Negatiuè respondet Acoſta in Bulla Cruc. 9. 65. Souſa in Bulla Censæ, cap. 12. disputat. 66. num. 3. Duardus lib. 2. can. 11. qu. 10. num. 1. Barbosa in Collect. Doct. tom. 3. in Decr. lib. 5. tit. 9. cap. 5. num. 35. Alterius de cens. tom. 1. lib. 5. disp. 12. cap. 3. dub. 7. & alij afferentes tales non incurrere dictam excommunicationem, etiam si offendant dictos familiares coram Cardinalibus, ex ipsorum intuitu, & in contemptum, quia censura non ligat ultra mentem conditoris verbis expressam; sed in Bulla exprimentur tantum Cardinales, & non eorum familiares, ergo, &c.

2. Sed est tanta dignitas Dominorum Cardinalium, vt propterea contrariam sententiam docuerit ex Armilla & Vinaldo, Greg. Sayns de cens. lib. 3. cap. 15. num. 3. Sed quicquid sit de hoc, certum est, offendentes Cardinalium familiares incurrere excommunicationem reservatam Summo Pontifici in cap. felicitis, de penis, in 6. & in Bulla Pij V. edita 14. Kal. Ian. ann. 1569. Ita Souſa vbi supra, & Alterius de cens. tom. 1. lib. 2. disput. 12. cap. 3.

RESOL. LXXXIV.

An Cardinales Religiosi statim soluantur à voto paupertatis, & efficiantur Domini reddituum Ecclesiasticorum instar Cardinalium secularium: & ideo superuacaneè consumpta, & in vsus illicitos non teneantur restituere ab ipsis recipientes?

Idem inferitur de Religiosis Episcopis.

Et an Cardinales Religiosi recuperent facultatem te-

standi de rebus suis, quas ex professione Religionis amiserant? Ex part. 5. tr. 2. Ref. 64.

§. 1. Negatiuam sententiam docet Barbosa in iure Eccles. lib. 1. cap. 3. num. 24. & alij penes ipsum, quibus ego addo Suarez de Relig. tom. 4. lib. 3. c. 19. vbi docet eandem esse rationem de Episcopo ac de Cardinali, sed Episcopus Religiosus non liberatur à voto paupertatis, vt communiter asserunt Doctores, & nouissimè Lopez de Texeda tom. 1. lib. 2. tract. 1. contr. 2. num. 3. ergo neque Cardinalis. Et ita hanc sententiam docet etiam Sanchez in summa tom. 2. lib. 6. cap. 6. num. 34. & amicissimus & doctus Lezana in qq. regul. cap. 17. num. 5. vide etiam Manfredum de Cardin. decis. 154.

2. Verum ego contrariam sententiam probabilem esse existimo, secundum quam dicendum est Religiosum creatum Cardinalem eximè à voto paupertatis, & effici verum dominum reddituum Ecclesiasticorum instar Cardinalium secularium; & ideo superuacaneè consumpta, & in vsus illicitos non teneri restituere, neque ab ipsis accipientes, ad restitutionem astrictos esse, & ratio horum omnium est, quia etiam Regulares Episcopi non tenentur amplius ad votum paupertatis: ergo neque etiam effecti Cardinales, quod autè Religiosi ad Episcopatum assumpti soluantur paupertatis voto, ego alibi probabiliter docui, & nunc etiam doceo cum Soto de iust. lib. 7. q. 4. art. 2. Valquez in part. 2. q. 96. art. 4. disp. 165. cap. 8. num. 51. ad finem & num. 104. & in tract. de elemosyna. Pro hac sententia adduxi Petrum Hurtadum de Mendoza, & alios, quibus nunc addo Michaëlem de Palatio, insignem Theologum Salmaticensem, in 4. sentent. disp. 38. disput. 1. & hanc sententiam quoad Episcopos & etiam Cardinales probabilem esse fatentur ipsimet aduersarij, vt Sanchez loco citato.

3. Notandum est tamen quod stando in prima opinione, Cardinales & Episcopi Religiosi licet non sit dominus reddituum Ecclesiasticorum, potest tamen de dictis bonis facere id, quod facere possunt alij Cardinales & Episcopi seculares, neque alia obligatione tenentur: nam quamuis careat dominio illorum, habet liberam & absolutam administrationem, & dominium, quod manet penes Ecclesiam, ita suppositum est eius voluntati, vt quicquid fecerit, ratum habeatur, & validum, quoad dominij transactionem, siue peccet in erogando, siue non, nisi fortè expressa aliqua limitatio, aut conditio in ipsa collatione Episcopatus imponatur, & ita docet Lorca in 2. 2. D. Thom. q. 32. art. 9. sect. 4. disp. 4. mem. 1. num. 31. Granadus in 2. 2. contr. 3. tract. 11. disp. 5. num. 2. & nouissimè Andreas Duuallius in 2. 2. tr. de elem. q. 8. art. 5. in fine. Vnde apparet ex his nimis rigidè contra me & alios viros doctos insurrexisse eruditum Bañez Faiardo in resol. de Episc. Regulari, vt in tract. de elem. dicitur.

4. Non desinam etiam hinc apponere id quod docet Laudensis de Card. q. 22. & Cucchus in inst. Can. lib. 2. tit. 4. nu. 111. Cardinales Religiosos recuperare facultatem testandi, & dispensandi de rebus suis, quam ex professione Religionis amiserant.

RESOL. LXXXV.

An Cardinales Religiosi teneantur ad vota qua præter tria substantialia emittuntur in Religionibus iuxta eorum statuta? Ex part. 5. tr. 2. Ref. 65.

§. 1. Vt v. g. in Religione Minorum emittitur quartum votum de seruanda vita quadagesimali,